

Oktober 2019

Månadsbladet

Framtidsdiskussion på Långholmen

Lördagen 14 september samlades Karin Schmidt, Maria Bergström från kansliet och Nils-Erik Sandberg, My Härstedt, Christina Nordlind-Hejdenberg, Annica Dahlström, Ronny Fors, Arianna Scarpellini, Karin Grohman, Gudrun Hubendick samt undertecknad från styrelsen för att prata om länsförbundets verksamhet under de kommande tre åren. Vi började dock dagen med en lära-känna-övning som leddes av Christina där vi skulle sitta i en mindre grupp och samtala kring tre saker som förenar oss och vad som är speciellt med var och en i gruppen. Bra övning för att på kort tid få veta mer om varandra.

Under dagen diskuterade vi en vision om var länsförbundet är om tre år och vilka fem områden som vi vill prioritera. Vi kom fram till att dessa områden är: trafik, naturmedvetenhet, hållbar stadsutveckling, strand-

skydd och klimat. Det ligger i linje med de frågor länsförbundet har arbetat med tidigare. En av våra största uppgifter i länsförbundet är att stötta kretsarna. Det sker bland annat genom utbildning, till exempel den sociala media-kurs som går av stapeln en kväll i oktober och en i november. Vi planerar också för en kurs om ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder i detaljplaneringen i februari.

Vi alla som är engagerade i Naturskyddsföreningen vill ju arbeta med miljöfrågor på ett eller annat sätt och så klokt som möjligt. På kretsträffen den 9 november (se program på nästa sida) har vi därför ett pass där vi vill höra från er i kretsarna vad vi kan göra tillsammans och vad ni vill ha hjälp med från länsförbundet.

En av de saker som jag personligen tycker är viktigt är att länsförbundet är en plattform för kretsarna och arbetsgrupper att träffas. Jag tror mycket på det personliga mötet i denna tid av digitalisering. I det personliga mötet uppstår idéer, kontakter, skratt, erfarenhetsutbyte och energi. Jag hoppas att vi får se mycket av detta de kommande månaderna på sociala media-kurstillfällena, kretskonferensen och även på riksföreningens helg på Tollare i Nacka.

Hoppas att ni är ute och njuter av höstens prakt nu!

Beatrice Sundberg
Ordförande

KALENDER

25 okt + 8 nov	Sociala media-kurs
2-3 november	Tollare - kurshelg m riks
9 november	Kretsträff
11 november	Klimatseminarium

Lördag 9 november

KRETSTRÄFF

Kretsträffen är en dag för alla kretsaktiva som vill diskutera och dela erfarenheter med varandra.

Vi byter erfarenheter med varandra om hur det står till i våra kretsar, vilka aktiviteter som drar mycket folk och om aktiviteterna som lockat färre, hur styrelsearbete, rekrytering av medlemmar m m fungerar. Vi diskuterar, reflekterar och tipsar varandra.

Plats: Rikskansliet, Åsögatan 115,
Tid: kl 9.30-15.30.

Vi bjuder på lunch!

Anmäl dig: Senast den 4 november
till Karin Schmidt, på mobil 070-579 00 55 eller via
mail karin.schmidt@naturskyddsforeningen.se
Ange vilken krets du kommer ifrån och om du har
några matallergier!

Välkommen!

Program

9:30 – 10:00	Fika
10:00- 10:05	Presenteration av dagen
10:05 – 12:00	Workshop Vi presenterar oss laget runt och delar med oss av våra erfarenheter i kretsarna.
12:00 – 13:00	Lunch
13:00 – 14:00	Fortsättning på workshop
14:00 – 15:30	Hur kan vi samarbeta? Diskussion om hur vi kan samarbeta bättre mellan kretsar och länsförbund. Behov av stöd? Gemensam motion till riksstämman etc
15:30	Avslutning

Välkommen till kurshelg för växande engagemang!

2-3 november, Tollare folkhögskola

En fullspäckad helg där du lär dig mer om och blir en del av Naturskyddsföreningens: – Operation: Rädda bina, – Klimatnätverk, – Skogsnätverk, – Havsnätverk, – Ideella traineeprogram, – Natursnokarna, – Ledarskap i föreningen och – Kommunikationsarbete.
Arrangör: Naturskyddsföreningens rikskansli

Läs mer om program, hur du hittar dit och om hur du anmäler dig på Naturkontakt!
<https://ledarskap.naturkontakt.naturskyddsforeningen.se/valkommen-till-kurshelg-for-vaxande-engagemang/>

Månadsbladet — Nyhetsbrev för Naturskyddsföreningen i Stockholms län

En periodisk tidskrift som kommer ut 10 ggr/år och distribueras med e-post till aktiva i Naturskyddsföreningens kretsar i Stockholms län. **Manusstopp:** den 20:e i varje månad.

Redaktionen: Karin Schmidt red, Maria Bergström, Beatrice Sundberg.

Regionalt kansli: Lillåvägen 44, 128 45 Bagarmossen. Tfn 08-644 52 70

E-post: kansli.stockholm@naturskyddsforeningen.se. Hemsida: <http://stockholms-lan.naturskyddsforeningen.se/>

Ansvarig utgivare:

Beatrice Sundberg
08 644 52 70

UBNR: 21578

(c) Copyright 2009

Härliga Cykelkarneval!

Att cykla är ändamålsenligt, yteffektivt, miljövettigt och dessutom roligt. Under Sthlm Cykelkarneval hyllas cyklister och cykeln som transportmedel i vår strävan mot hållbara samhällen. Eventet erbjuder en mötesplats för diskussion och trevliga samtal, och underhållningen på Norrbro är tillägnat alla cyklande vänner.

Under årets upplaga den 22 september trilsrades vädergudarna och erbjöd tunga regnmoln utan tillstymmelse av sol. Innan karnevalståget rullade iväg bjöds det bland annat på rytmisk medryckande musik av Bicycle Beat och ösigt feministiskt slagverk av Rrrriotsamba (ja, tre R).

Besökare kunde även provcykla diverse udda cykelmodeller som till exempel "skilsmässocykeln". Denna dubbelstyrda variant trampas av två personer som måste samarbeta och lita på varandra fullt ut för att det skall vara möjligt att ta sig framåt. Svårt! Programmet på Norrbro presenterades proffsigt av Robert Sjöblom som ställt upp som dagens konferencier.

Sedan drog alla hundratals cyklister iväg på rundan genom staden. Våra egna cyklande volontärer och poliser på cykel säkrade turen och spärrade av annan trafik längst ruten. Många häpna människor fotograferade och vinkade, extra uppmärksamhet fick de olika varianterna av lastcyklar, liggcyklarna, de fantasifulla hemmabyggena och velomobilerna. Det var gott om barn med i tåget, något som vi är väldigt glada över. Barn och ovana cyklister skall ha samma rätt att ta sig fram i trafiksystemet i Stockholm som de mer erfarna cyklisterna.

Stort tack till alla som gjorde denna dag möjlig - tack till besökare, samarbetspartners och alla volontärer. Tillsammans gör vi skillnad!

Christina Nordlind Hejdenberg

Bilder: Christina Nordlind Hejdenberg

Sociala media - så använder man de effektivt

Tillsammans med Studieförbundet arrangerar vi två kurstillfällen exklusivt för oss i Naturskyddsföreningen under hösten!

Tillfälle 1: Fredag 25/10 kl. 18-21

Genomgång av våra vanligaste sociala media inom Naturskyddsföreningen. Vilka sociala media passar för vilka målgrupper, vad man skall tänka på innan man börjar, hur man planerar sin närvaro och budskap i sociala media, hur mycket arbete det innebär m.m. Tid för diskussion och frågor.

Välkommen på KURS!

Tillfälle 2: Fredag 8/11 kl. 18-21

Praktisk workshop i en datasal där vi visar hur man sätter igång. Du får hjälp att testa och komma vidare i arbetet med ett eller flera sociala media. Exempelvis Facebook, Instagram, Twitter.

Båda träffarna hålls i Studieförbundets lokaler, Norrtullsgatan 12N vid Odenplan. Kursen är kostnadsfri och vi bjuder på fika.

Välkommen med din anmälan!

boka din plats senast 15 oktober via Studieförbundets kursbokning!

<https://www.studieforbundet.se/stockholms-lan/gustav-arrangemang/kalenderhandelser/2019/oktober/sociala-media---sa-anvander-man-de-effektivt2/>

Kom o rädda bina på mässan Bo & Bygg!

Kan du ställa upp på Stockholmsmässan (Älvsjö) på Bo & Bygg-mässan, 10-13 oktober? Syftet med vår medverkan blir att marknadsföra kampanjen **Operation: Rädda Bina**, bygga bihotell och värva medlemmar.

Vi söker volontärer för uppdraget att hjälpa oss att nå målet att bygga 4000 bihotell under 4 dagar. Besökarna får med sig bihotellen hem och kan rapportera dessa på reddabina.nu

Som volontär instruerar en monterbesökarna hur de bygger ett enkelt vildbihotell med hjälp av bambupinnar, en spik och ett snöre och berättar lite korta biografier. I uppdraget ingår även att vara kanslipersonalen behjälplig i att hålla montern snygg och presentabel, plocka undan skräp och fylla på material på arbetsstationerna m.m.

Tider:

Torsdag 10 oktober: 13-16, 16-19

Fredag 11 oktober: 12-15, 15-18

Lördag 12 oktober: 12-15, 15-18

Söndag 13 oktober: 11-14, 14-17

VOLONTÄRER SÖKES!

Ett pass på förmiddagen, ett på eftermiddagen.

Tre volontärer till varje pass skulle vara önskvärt.

I övrigt så har vi personal från rikskansliet och värvare på plats i montern. Alla volontärer får ett fint vildbihotell i ek och årsboken "Naturligtvis" som tack. Givetvis ingår en ackreditering som gäller hela mässan, även före och efter passen i montern.

Intresseanmälan kan skickas till Erica Lintrup, via erica.lintrup@naturskyddsforeningen.se senast fredag 27/9.

Publikationer från Länsstyrelsen om klimat

Länsstyrelsen har tagit fram två rapporter som båda behandlar energiförsörjningen, biodrivmedel och fordon under de kommande åren. Mycket intressant läsning av hur läget ser ut i länet just nu och vad de tänker om framtiden. Vi i länsförbundet kommer att svara på båda remisserna.

Beatrice Sundberg

Klimat- och energistrategi för Stockholms län 2020 – 2045

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/klimat--och-energistrategi-for-stockholms-lan-2020-2045-remissversion.html>

Regional plan för infrastruktur för förnybara drivmedel och elfordon

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/regional-plan-for-infrastruktur-for-fornybara-drivmedel-och-elfordon---remissversion.html>

KLIMATSEMINARIUM Måndag 11 november

Länsförbundet arrangerar tillsammans med Stockholmskretsen, Samfundet S:t Erik och ABF ett halvdagsseminarium utifrån frågeställningen ”Hur påverkar klimatförändringarna Stockholm?”

Mer information och detaljerat program kommer att publiceras på vår hemsida inom kort. Håll utkik!

När: **Måndag 11 november kl 13.00-17.00** (ca)

Var: **ABF-huset, Z-salen, Sveavägen 41.**

Registrering från 12.30 utanför Z-salen.

Kostnad: **100 kr**

Anmälan: kansli@samfundetsterik.se

tidigast tisdag 1/10 kl 10.00, senast måndag 4/11.

Den 5 oktober, i samband med Miljövänliga veckan, ordnar **Täby Naturskyddsförening** en miljödag i samarbete med Näsby Park Centrum. Tanken är att skapa en mötesplats för att inspirera till ett utökat miljöarbete både lokalt och hos centrumets verksamheter. Några aktiviteter:

LEKSAKSBYTES - kl. 11-15 (inlämning kl. 9.00-10.30)

Låt barnen ta med leksaker som de inte längre leker med och byt till roligare. Kul för både barn och miljö och dessutom gratis!

TÄBY KOMMUNS MILJÖPRIS - Kl. 13 i biblioteket

För att uppmärksamma personer, föreningar eller företag som gjort en värdefull insats för miljön i Täby delar kommunen ut ett miljöpris varje år.

TIPS PÅ HÅLLBAR OMSTÄLLNING - Ingrid Rogblad kl. 13.15 – Små uppoffringar kan göra stor skillnad för miljön och klimatet. Föreläsning i biblioteket där du får tips för vardagsomställning.”

BYT EN BOK MOT EN BOK - Näsby Parks Bokhandel

Ge dina utlästa böcker ett nytt liv. Ta med en bok och byt till en annan på Bokbytbordet i bokhandeln, kl. 10 och 15.

UPPTÄCK NATUREN I STOCKHOLMS LÄN!

25 SEPTEMBER - 8 DECEMBER 2019

www.utinaturen.nu

ONSDAG 25 SEPTEMBER ●

Nackareservaten barnvagn

Här finns natur av alla sorter så passa på och lär dig lite mer innan ungarna börjar fråga!

Helena Klangemo leder turen från Bagarmossen till Björk-hagen och lär ut om det ni stöter på och om värdet av naturkontakt – för såväl stora som små.

Samling kl 11.00 utanför T-bana Bagarmossen, avslut vid Björk-hagens T-bana.

Ca 5 km, 3 timmar

SÖNDAG 29 SEPTEMBER ◆

20 år sen #tyrestabranden

Skogar kan se olika ut beroende på historik. Peder Curman tar dig med på långvandring med start i naturreservatet Tyresta in i nationalparken genom urskogen över det område som härjades av storbranden 1999.

Idag en miljö helt olik den övriga skogen!
Samling kl 9.30 vid busshållplats Nyfors, avslut i Tyresta by. Lång och delvis krävande tur. Ta med matsäck för två raster och ha bra på fötterna

Ca 14 km, 6 timmar

TORSDAG 3 OKTOBER ◆

Swedish Nature and Stockholm Royal National City Park

Take a guided tour of the Stockholm's Royal National City Park with nature guide Robert O'Dwyer. Get to know about Swedish nature and history and the Swedes love for their nature.

For tourists, English speaking students, researchers and people with a general interest in nature. No pre-registration. Start at 16.00 metrostation Universitetet.

About 4 km, 2 hours

- lättgången tur i lugnt tempo
- ◆ terränggående, snabbare tur
- ◆ mer krävande tur

SÖNDAG 6 OKTOBER ◆

Bockåns dalgång vid Lida

Lida Friluftsgård ligger vackert invid sjön Getaren vars främsta tillflöde är Bockån vilken i sin tur rinner från den lilla sjön Bysjön högre upp i skogen.

Bosse Ljungberg tar dig på en tur genom skogarna längs åns dalgång genom marker med höga naturvärden och ett stort antal nyckelbiotoper. Området är kuperat och branta uppförslbackar ingår i turen.

Samling kl 10.45 Lida Friluftsgård (buss 721 från Tullinge stn södra, läge F kl 10.18*)

Ca 4 km, 3 timmar

SÖNDAG 13 OKTOBER ◆

Bolinderberget, Mälarstrand och Slammertorp

Gör en höstutflykt tillsammans med Helena Klangemo till norra delen av Görvälns naturreservat.

Vandra i skogsmarkerna och spana efter meståg, gå längs sjöstranden och upplev Mälaren, följ grusvägen i det gamla kulturlandskapet och se hur långt hösten framskridit. Och så får du (äntligen?) veta varför här finns så många manshöga trästubbar.

Samling kl 11.00 vid utgången från Kallhalls pendeltågstation.

Ca 3 km, 3 timmar

Ingen avgift

LÖRDAG 19 OKTOBER ●

Nature walk once again

Take a guided tour of the Stockholm's Royal National City Park with nature guide Robert O'Dwyer. Get to know about Swedish nature and history and the Swedes love for their nature.

For tourists, English speaking students, researchers and people with a general interest in nature. No pre-registration. Bring some fika

Start at 11.00 metrostation Universitetet.

About 4 km, 3 hours

SÖNDAG 20 OKTOBER ◆

Bland runsten och ek

I Hansta naturreservat finns såväl gammal, urskogsliknande barrskog som kulturpräglade lundar med hassel och flerhundraåriga ekar och ett berg uppkallat efter Astrid Lindgren.

Helena Klangemo guidar och berättar mer om naturrikedomen och de kulturhistoriska spåren. Samling kl 11.00 T-bana Akalla, uppgång Sveaborgsgatan.

Ca 4 km, 3 timmar

SÖNDAG 27 OKTOBER ◆

Gullringskärret

Anna Petri guidar genom tät, nästan urskogsliknande skog i "Haninges egen regnskog". Manshöj strutbräken kantar den lilla bäcken och tack vare kalkförande källor finns här sällsynta starrarter och mossor samt ovanligt många arter av de märkliga svamparna jordstjärnor.

Vad som under denna tur faktiskt kommer att upptäckas av allt detta beror på hur hösten utvecklats sig.

Samling kl 10.30 Västerhaninge stn.

Ca 4 km 3 timmar

Ingen avgift

TISDAG 29 OKTOBER HÖSTLOV ●

Få närkontakt med getter

Industrijordbruk och -skogsbruk har i snabb takt omvandlat stora delar av våra landskap och vår natur till ökenartad monokultur där varken blommor, insekter eller fåglar kan överleva och där klimatet går åt h-l-v-te.

Men det finns alternativ, det är möjligt att göra motstånd. Följ med Helena Klangemo på en tur i Långängen-Elfviks naturreservat på Lidingö där markerna betas av hästar, får, kor och getter och den biologiska mångfalden närmast exploderar.

Samling kl 12.00 busshpl Toppmurklevägen (buss 201 från Ropsten, läge B kl 11.47*)

Ca 3 km, 3 timmar

Som alltid fritt under 18 år

Storstockholms naturguider

www.utinaturen.nu

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

Att delta kostar (om inte annat anges) 100 kr, 80 kr för medlem i Naturskyddsföreningen och under 18 år fritt. Swishkonto: 123 115 22 22

Våra guider är universitetsutbildade biogeovetare, biologer eller motsvarande, och auktoriserade av Stockholm Visitors Board (Visit Stockholm).

Vandringarna genomförs i alla väder, ingen föränmälan behövs.

Ta med matsäck/fika för turena över 2 timmar

*) Kan ändras. Kontrollera tiden med SLs trafikinformation: <http://sl.se/>

Kontaktperson:
Maria Bergström
070-638 0712
mejl: maria.bergstrom@naturskyddsforeningen.se

Nu aktuella guidningar genomförs i samarbete med Järfälla och Haninge kommuner, Tyresta nationalpark, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Studieförbundet.

Studieförbundet

Länsstyrelsen
Stockholm

Fler tips och aktuell information på:

www.utinaturen.nu

Foto: Maria Bergström

Upplev Stockholmsnaturen med Storstockholms naturguider

25 SEPTEMBER - 8 DECEMBER 2019

SÖNDAG 3 NOVEMBER ●

Jakten på elementen

Det Periodiska Systemet fyller 150 år i år, och dess tillkomst berodde till stor del på de grundämnesupptäckter som gjordes i mineral från Ytterby gruva på Resarö i Vaxholm. Totalt räknas Ytterby som första fyndort för minst åtta grundämnen!!!

Vad har dessa upptäckter för betydelse idag och finns det nya upptäckter att göra? Följ med Jan Holmbäck på en kemi- och naturvandring över Resarö skog och trädgårdar upp till Isterbergets topp och Ytterby gruva. Samling kl 12.15 vid busshpl Ytterby (blåbuss 670 fr Danderyds sjukhus, läge F, kl 11.46* till Engarn, byte till buss 682 mot Överby).

Möjligt att ta Waxholmsbåten tillbaka till Stockholm, SLs 30-dagarskort gäller (båten går kl 15.30 från Ytterby brygga)

Ca 3 km, 3 timmar

SÖNDAG 10 NOVEMBER ◆

Från Koffsan till Gåseborg

Vandra med Peder Curman längs Mälaren i Görvålns naturreservat. Turen går till den lilla ön Koffsan där Linné steg iland en gång, till ekbjässarna i Hummelmora hage och upp till fornborgen Gåseborg med vidsträckt utsikt över Mälaren. Samling kl 10.00 vid busshpl Rågängen i Viksjö (buss 564H från Jakobsbergs centrum läge G, kl 9.28).

Avslut busshpl Sandviksskolan.

Ca 5 km, 4 timmar

Ingen avgift

SÖNDAG 17 NOVEMBER ●

Istidsspår och klimat

Kyrksjölöten i Bromma är en historisk lokal för att studera inlandsisens spår. Områdets deGeer-moräner är klassade som riksintressanta och stora flyttblock ligger kvarlämnade efter inlandsisens avsmältning för ca 10 000 år sedan.

Varför är dessa steniga moränyrigger så intressanta att de utnämnts till riksintresse och vad skiljer egentligen forntida klimatvariationer från nutidens?

Följ med Margareta Lysell på en vandring med istidsperspektiv och klimatkoppling.

Samling kl 11.00 vid T-bana Åkeshov, uppgång Åkeshovshallen.

Ca 3 km, 2½-3 timmar

SÖNDAG 24 NOVEMBER ◆

Naturen på Svärdsö

Följ med Ronny Fors på en tur i ett av Nackas mer okända naturreservat, Svärdsö i Saltsjöbaden, mellan Solsidan och Älgö.

Barrskog med urgamla tallar dominerar, men partier av ädla lövträd som ek, lind och ask finns här och var i den bergiga terrängen.

Så här års passar det bra att titta på mossor och här finns mycket att se, såväl vanliga arter som husmossa och kammossa men också mer ovanliga, kalkgynnade arter som klockmossa och blek stjärnmossa.

Samling kl 11.05 busshållplats Svärdsön (buss 25B från Slussen läge A kl 10.05* till Henriksdal vidare med Saltsjöbanan till Saltsjöbadens station och därifrån buss 458 mot Älgö).

Ca 3 km, 3¼ timmar

SÖNDAG 1 DECEMBER ●

Den gröna ön Långhomen

På vintern är naturen vit – om klimat och väder vill – det gäller också denna ö med sin särskilda historia.

Anna Petri leder vandringen över straffångarnas gamla marker, där kattuggla ännu häckar, där valkasken finns och där naturens förmåga att omvandla illaluktande skit till bästa tänkbara mylla just ligger bakom öns extranamn – den gröna ön. Samling kl 13.00 vid Suckarnas bro (Långholmsbron).

Ca 2½ km, 2 timmar

Vi är en del av Kungliga nationalstadsparken

SÖNDAG 8 DECEMBER ◆

Från Haga till Ulriksdal

Följ med på en baklänges tidsresa från Gustavs engelska park till Jakob de la Gardies barockvariant, längs Brunnsvikens stränder, genom skog och över öppna marker fram till Igelbäcken och slottets trädgård.

En vinterpromenad med Helena Klangemo i ett ganska raskt tempo för att hålla värmen. Exakt hur turen går och vad som kommer att vara synligt beror på snöförhållandena – vi väljer så lättframkomligt som möjligt. Samling kl 10.05 busshpl Haga Södra. Avslut Ulriksdals slott

Ca 6 km, 3 timmar

● lättgången tur i lugnt tempo

◆ terränggående, snabbare tur

◆ mer krävande tur

Att delta kostar (om inte annat angetts) 100 kr, medlem i Naturskyddsföreningen 80 kr, under 18 år fritt. Vandringarna genomförs i alla väder - ingen föranmälan behövs!

Ta med matsäck/fika för turena över 2 timmar.

Våra guider är universitetsutbildade biogeovetare, biologer eller motsvarande, och auktoriserade av Stockholm Visitors Board (Visit Stockholm), någon gång tar vi också in duktiga gästguider.

*) Kan ändras, kontrollera tiden med SLs trafikinformation: <http://sl.se/>

Nu aktuella guidningar genomförs i samarbete med Järfälla och Haninge kommuner, Tyresta nationalpark, Länsstyrelsen i Stockholms län samt Studieförbundet.

Studieförbundet

Storstockholms naturguider
www.utinaturen.nu

Naturskyddsföreningen
Stockholms län

KONTAKTPERSON
Maria Bergström
070-638 0712

Foto: Maria Bergström

